

PŘÍPRAVA KONCEPTU ÚZEMNÍHO ROZVOJE PRO PŘESHHRANIČNÍ SPOLUPRÁCI V RÁMCI PHARE V SOUVISLOSTI S PROGRAMEM INTERREG III PRO ČESKO-BAVORSKÝ, ČESKO-SASKÝ A ČESKO RAKOUSKÝ PŘESHHRANIČNÍ REGION

Jitka Cenková

V příspěvku se budu věnovat současné spolupráci mezi programem PHARE pro přeshraniční spolupráci (Crossborder Co-operation Programme - dále ve zkratce CBC) a programem INTERREG.

Příspěvek jsem rozdělila na dvě hlavní části - přehled stávající situace a návrhy do budoucna. Program CBC byl v česko-německých regionech zaveden v roce 1994 a v česko-rakouském regionu o rok později. Fondy pro první víceletý program (1995-99), které činily zhruba 125 milionů ECU pro česko-německé regiony a 42 milionů ECU pro region česko-rakouský, budou v průběhu roku 1999 plně využity.

Všechny fondy z programů z let 1994 a 1995 byly uplatněny na schválených projektech, z nichž většina je v současné době realizována. Programy z let 1996 a 1997 jsou ve velkém měřítku (zhruba ze 60%) uplatňovány také, přičemž zbývající projekty budou započaty v průběhu roku 1999. Je samozřejmé, že hlavní pozornost je soustředěna na zlepšení infrastruktury a životního prostředí v pohraničních regionech prostřednictvím rozsáhlých investičních záměrů.

Od roku 1998 dochází k výrazné změně - při uplatňování fondů klademe větší důraz na pružnější mechanismy. To zajišťujeme především prostřednictvím tzv. Fondů pro malé projekty, podporujících přeshraniční spolupráci mezi konkrétními subjekty. Tyto fondy jsou organizovány a realizovány zcela na decentralizovaném základě - rozhodovací proces pro výběr projektů probíhá výhradně na úrovni regionálních úřadů. Tento přístup byl použit také pro speciální program malých projektů infrastruktury při rekonstrukčních pracích po povodních v roce 1997. Důležité přitom je, že regionální mechanismy umožňují podstatně rychlejší reakci na místní a regionální potřeby, než je tomu u dosavadního modelu. Pozitivní zkušenost s decentralizovanými fondy nás opravňuje k rozšíření této činnosti na další oblasti v rámci programů z let 1998 a 1999. Příkladem mohou být lesní oblasti, obnova venkovských oblastí, turistika a zlepšení městské infrastruktury. Pokládáme to také za významný krok na cestě České republiky do Evropské unie, jelikož know-how a kompetence, související s uplatněním fondů EU, musejí být co nejvíce rozvinuty na regionální a lokální úrovni s ohledem na možnost participace na strukturálních fondech po našem připojení do EU.

Musíme ale vzít v potaz některé z bodů stávajícího programu. Jedním z nejvýznamnějších, v nichž dosavadní zkušenost ukazuje, že zlepšení je nejenom nutné, ale také možné, je vzájemné propojení programů CBC a INTERREG.

Vedle přeshraniční spolupráce regionů přilehlých k hranicím se postupně stává v průběhu posledních let významnou široká spolupráce na poli územního plánování a prostorového rozvoje.

Česká republika byla Evropskou unií vyzvána k spoluúčasti na programu INTERREG IIC. V České republice je územní plánování v kompetenci Ministerstva pro místní rozvoj, které od roku 1998 (s podporou programu PHARE CBC) participuje na shora uvedených přesnárodních iniciativách a snahách, a které zároveň úzce spolupracuje s členskými státy EU, zejména s Německem a Rak-

ouskem.

Vybrané projekty podpoří účast ČR v programu INTERREG IIC prostřednictvím spolufinancování plánovacích studií, společně schválených Českou republikou a dotčenými sousedními zeměmi.

Mezi konkrétní diskutované oblasti, u nichž je požadován odborný posudek, patří:

- koncepce přesnárodního prostorového rozvoje/regionálního plánování a vodního hospodářství v rámci povodňové prevence a kontroly v povodí Odry;
- labská modrá linie - prostorový a hospodářský přeshraniční rozvoj v povodí Labe;
- připravenost - strukturální politika a regionální plánování podél středoevropských vnějších hranic Evropské unie s ohledem na její rozšíření směrem na východ;

dále:

- kooperativní síť - všeobecné vyhlídky a konkrétní příklady kooperativních sítí mezi městy střední velikosti centrální a jihovýchodní Evropy zajišťují konkurenceschopnost, sociální vyváženost a trvale udržitelný rozvoj;
- přesnárodní spolupráce měst a univerzit (např. Bayreuth, Bratislava, Maribor, Pécs a Plzeň) při výzkumu na poli městského marketingu jako směrná strategie rozvoje středo- a východoevropských měst;

a konečně:

- odborná koordinace územního plánování, sloužící propagaci rozvoje a spolupráce jak územně plánovací, tak výzkumné praxe.

Tím se dostávám k závěrečnému bodu svého příspěvku, totiž organizaci a uplatnění budoucích programů.

Vlády ČR a SRN mají zajistit lepší vzájemnou koordinaci obou programů, stejně jako zaštitit snahy, vedoucí k nárůstu kvantity i kvality společných opatření. Proto se vláda České republiky a zemské vlády Bavorska a Saska rozhodly založit společný řídicí výbor, jenž bude koordinovat aktivity tohoto typu v česko-bavorsko-saských pohraničních oblastech jako východiska pracovních programů PHARE CBC a INTERREG III.

Všechny zúčastněné strany si nedávno vyměnily doporučené termíny přípravy koncepce prostorového rozvoje, jelikož cílem těchto činností je vypracování společného dokumentu. Naše strana navrhla stejný proces a podrobný popis následných kroků vládě Rakouska. Jsme připraveni k diskusi na toto téma s rakouskými představiteli v průběhu tohoto semináře.

Společná koncepce prostorového rozvoje zahrne dva eure-

giony na česko-bavorské hranici a tři euroregiony na hranici česko-saské. Na česko-rakouské hranici dosud nebyly euroregiony ustaveny. Řídící výbory nicméně koordinují velmi pozorně aktivity v těchto oblastech tak, aby byly i zde euroregiony ustaveny co nejdříve, doufejme že do konce roku 1999.

Přehled dosavadních rozvojových koncepcí a jejich aktualizace bude prvním krokem v procesu přípravy strategie prostorového rozvoje. Analýza silných a slabých stránek vytvoří základnu pro formulaci priorit co do uplatnění fondů v rámci podpůrných programů Evropské unie. Tyto priority budou založeny na resortní a časové osnově. Koncepce bude zaměřena na vypracování vhodných rozvojových strategií a obzvláště na identifikaci a návrhy opatření a projektů, jež budou podporovat regionální rozvoj prostřednictvím přeshraniční spolupráce.

Tyto programy by navíc měly využít možností integrace a předejít rizikům, souvisejícím s rozšiřováním Evropské unie směrem na východ.

Regulativům programů PHARE CBC a INTERREG pak budou takto pořízená opatření a projekty plně vyhovovat.

Odborníci v jednotlivých našich euroregionech budou pod dohledem společného řídicího výboru udržovat navzájem úzké kontakty a koordinovat svou činnost s týmy činnými v Bavorsku, Sasku a Rakousku na koncepci prostorového rozvoje s možností zajistit budoucí kompatibilitu výstupů a jejich zahrnutí do jediného rozvojového konceptu pro ten který pohraniční region. Tento koncept by měl zahrnovat co nejvíce společných opatření a projektů s jasnou časovou a finanční koordinací jeho realizace.

Předpokládáme, že konečné znění dokumentů bude připraveno v první polovině roku 1999, kdy budou také známy regulativy a pravidla PHARE CBC jako podklady Operačních programů PHARE CBC a INTERREG III.

Ing. Jitka Cenková

Odbor přeshraniční spolupráce MMR ČR